

Marjan Brouwers

Anderland

roman

Uitgeverij Passage, Groningen

Ooit was Nederland dichtbevolkt.
Ooit was Nederland bewoonbaar.
Ooit was Nederland rijk en vrij.
Ooit was Nederland democratisch.
Ooit had Nederland een toekomst.

Ooit.

Tot het oorlog werd.
Tot het land overstroomde.
Tot een dictator de macht greep.
Tot het Vikingvirus miljoenen levens kostte.
Tot verzet leidde tot deportatie naar Fort Zwolle.

En wie naar Fort Zwolle gaat, komt nooit meer thuis.

Proloog

De verfromfaaide briefjes op het notenhouten bureau waren gerangschikt als gehavende soldaten die waren teruggekeerd van een verloren veldslag. De opperbeul streek de kreukels glad en bestudeerde de haastig genoteerde berichten. Sommige boodschappers waren teruggegaan naar hun post. Een enkeling was voorgoed achtergebleven op de Rozenburg. Kennis was gevaarlijk. Zeker nu dictator Charlotte Martens opnieuw aan de macht was als president van de Republiek Nieuw-Nederland.

Op een met roetvlekken besmeurde snipper papier stond: *‘De Pernis is opgeblazen door een terrorist uit Groot-Scandinavië. Naam: Senna, deserteur uit het bataljon van kapitein Constant.’* Hoe was een totaal onbeduidende deserteur erin geslaagd zo’n grote aanslag te plegen? De opperbeul haalde een in leer gebonden logboek uit de lade van zijn bureau en bladerde terug naar de notities die hij ruim een jaar geleden had gemaakt. Er was bar weinig bekend over Senna. Haar vader was gesneuveld toen ze vier jaar was, haar moeder en broertje waren een paar jaar later gestorven aan het Vikingvirus, waarna het leger haar had geronseld als rekrut. Niets bijzonders: ze was een van de vele naamloze soldaten geweest die het leger inzette als kanonnenvoer. Zeker niet iemand die hij in de gaten liet houden, zelfs niet nadat ze was gedeserteerd en naar Leegland was gevlucht.

Haar naam was pas op zijn bureau beland toen een spion van uit Kopenhagen had doorgegeven dat ze daar was opgedoken in de woning van Victor, de leider van de zogenaamde Nederlandse ballingen. Toen had hij zonder aarzelen haar doodvonnis getekend. Helaas waren alle aanslagen op haar leven mislukt.

Onopgemerkt door zijn spionnennetwerk was ze terugge-

keerd naar de Republiek, kaapte de Lorelei en haalde een peloton soldaten over om met haar naar de Baai van Rotterdam te varen. Niemand had haar tegengehouden, want het leger was op dat moment onderweg naar Leegland om de vrije enclave aan te vallen. Een dure inschattingsfout, want daardoor was de Lorelei vrijwel zonder tegenstand doorgevaren en kon Senna de Pernis opblazen. Zonder de drijvende wapenfabriek lag de aanvoer van wapens en munitie aan het leger stil. Net als de productie van de kostbare pillen die de soldaten op de been moesten houden.

Ondertussen was Senna met haar troep landverraders neergestreken in de Amsterdamse Archipel. Volgens de boodschap die een infiltrant binnen haar kleine leger had meegegeven aan een visserskotter, bouwde ze een nieuwe vloot op waarmee ze Martens wilde gaan bestrijden. Niet alleen haar eigen ondergeschikten droegen haar op handen, ook de bewoners van de Archipel waren inmiddels dol op haar. Het speet hem dat hij haar niet had opgemerkt toen ze nog een jonge rekrut was. Ze was een ideale kandidaat voor de Geheime Dienst geweest.

De volgende boodschap ging over de aanval op de enclave in Leegland. *'Rebellennest gevallen. Terroristenleider Kosse Lester gevangengenomen.'* Hij had de president met klem ontraden om het leger naar het noorden te sturen, maar Martens luisterde niet naar zijn adviezen. Tijdens haar eerste termijn als president had hij haar goed leren kennen. Ze was een impulsieve, eigengereide dictator zonder enig strategisch inzicht. Natuurlijk wilde hij ook afrekenen met de Noord-Scandinavische rebellenleider die al zo'n twintig jaar heerste in Leegland, maar zonder daarmee een opstand te veroorzaken. In het hele land zagen mensen Kosse Lester als volksheld, een baken van hoop, de man die hen vrijheid en democratie zou brengen. Dat hij niets meer was dan een onbelangrijke pion van de vijand in het noorden, wilden ze niet horen.

De opperbeul snoof. Alsof mensen na zoveel jaren dictatuur

wisten wat democratie was. Alsof die Kosse Lester het zoveel beter zou doen als president dan het zootje ongeregeld dat de afgelopen decennia de Republiek had geleid. Al die machtsbeluste types waren hetzelfde: egoïstisch, onbetrouwbaar en alleen uit op persoonlijke eer en glorie. Hij had er zijn handen vol aan.

Het volgende briefje was afkomstig van dezelfde boodschapper. Door de bloedvlekken was de tekst bijna onleesbaar. Toch jammer dat hij deze degelijke spion niet langer kon aanhouden. Kennis was gevaarlijk. *'Kosse Lester opgesloten in Kamp Steenwijk. President heeft hem bezocht. Verwachting: openbare executie.'* Niet verstandig. Snel schreef hij een boodschap aan Martens en hoopte dat ze dit keer wel naar hem zou luisteren. *'Maak geen martelaar van KL. Breek hem en gebruik hem.'*

Hij rekte zich uit en nam een slok koffie. Het bittere brouwsel was zo schaars dat hij het zelden dronk. Wie weet hoelang het duurde voordat een koopvaardijship het vanuit het verre Oosten aandurfde om de Republiek aan te doen. Zeker met al die onrust onder de troepen.

Na nog een slok bestudeerde hij het laatste briefje op zijn bureau. *'Ondergronds laboratorium van Fort Zwolle weer in gebruik genomen. Gerucht: kinderen ontvoerd voor experimenten.'*

Hij verfrommelde het papiertje tot een prop. Dat Martens opnieuw een biologisch wapen wilde ontwikkelen, vermoedde hij al langer. Doe het niet, had hij haar geadviseerd, de laatste keer dat hij op audiëntie was geweest op haar vlaggenschip de Rotterdam. Meer dan 25 jaar geleden had ze in het diepste geheim haar vriend dokter Walter Rademaker opdracht gegeven een dodelijk virus te maken om Groot-Scandinavië mee aan te vallen. Dat plan was totaal mislukt: het virus was per ongeluk vrijgekomen in de Republiek zelf waarna miljoenen mensen waren gestorven. Na alle oorlogen en overstromingen was het de nekslag geweest voor de Republiek. Van het ooit zo welvarende land was bijna niets meer over en ondertussen bleef het virus de kop opsteken.

Groot-Scandinavië had de schuld gekregen van deze ramp. Dat Martens de ellende zelf had veroorzaakt, was een geheim dat weinig mensen kenden. Dat ze wist dat hij haar geheim kende, was een risico en tegelijkertijd een garantie dat ze hem niet zou laten vermoorden. Want dan kwam alles uit: daar had hij wel voor gezorgd.

Het was verontrustend dat ze ondanks die enorme ramp voor het land nog steeds van plan was de vijand in het noorden te verdelgen met een biologisch wapen. Ze had zelfs Walters dochter Eva geronseld om haar vaders werk te perfectioneren, maar Eva was na de aanval op de Pernis spoorloos verdwenen: verdronken, dacht hij, al was haar lichaam niet gevonden. Was het op tijd gelukt om een nieuw virus te maken? Hij kon er niet achter komen en Martens negeerde al zijn officiële verzoeken om informatie.

Hij pookte de open haard in zijn kantoor op en vertrouwde alle briefjes toe aan de vlammen. Starend in het vuur overwoog hij zijn opties. Op dat moment klopte er iemand op zijn deur en kwam zijn adjudant binnen. 'Er is een zonneboot aangekomen met twee vluchtelingen,' zei hij. 'Een jonge vrouw en een zwaar-gewonde man.'

'Waarom stoor je me daarvoor? Je kent de procedure.'

De adjudant verbleekte. 'Ik vermoed dat u deze keer van de procedure wilt afwijken.'

'Waarom? Wie zijn die vluchtelingen?'

'Eva Rademaker en Oscar Kwist.'

Senna

Krijgsende meeuwen klapwiekten boven Senna's hoofd langs de wit uitgebeten muren van torenflats die ooit rechtovereind hadden gestaan en geleidelijk naar elkaar toe begonnen te hellen. Hun schrille kreten overstemden het geruis van de branding die stuksloeg tegen de met zeepokken overwoekerde betonnen palen tussen de flats van de Amsterdamse Archipel. Telkens als de golven zich terugtrokken, bleven slierten zeewier achter op de loopbruggen die de flats met elkaar verbonden. Bij hoogwater smeten golven vogelkadavers op de planken. Op winderige dagen lagen de bruggen soms vol doorzichtige blauwe kwallen die lillend bleven liggen, totdat een voorbijganger ze terugschopte in het water.

Kleine, wendbare boten met rode zeilen flitsten voorbij, gingen overstag en kwamen opnieuw langs. Een enkel bootje zette koers naar een brede geul tussen twee verlaten ruïnes om door te varen naar het open water tussen de As van Zuid en de verdronken stad, de Nieuwe Zuiderzee op.

Grotere schepen lagen aangemeerd aan de vermolmde houten steigers van de Zuidhaven. Vandaag waren de bemanningsleden van drie visserskotters druk bezig met het lossen van hun vangst van afgelopen nacht. Haveloos geklede bewoners van de Archipel stonden klaar met grote manden om de vis mee te nemen. Naast de kotters lag een uit de kluiten gewassen koopvaarder die gisteravond laat was aangekomen met een tiental vluchtelingen aan boord. De bemanning was alweer bezig met de voorbereidingen voor hun vertrek.

Luide stemmen echoden over het water. De bariton van scheepskok Klaas klonk boven iedereen uit. Elke keer als ze de

Lorelei zag liggen, was het alsof al haar zorgen van haar af vielen. Haar eigen schip. Haar verantwoordelijkheid.

Aan de andere kant van de Lorelei lag een rij zonneboten te glimmen in de middagzon: allemaal waren ze buitgemaakt tijdens levensgevaarlijke, nachtelijke strooptochten in de havensteden van de Republiek. Senna legde haar hand op haar hart en prevelde zachtjes het gebed voor de soldaten die daarbij waren gesneuveld.

Leg maar neer, dat wapen
Leg maar neer, dat hoofd
Je hoeft niet meer te vechten
Rust zacht, mijn wapenbroeder
Slaap maar, mijn wapenzuster.

Het leven van een rebel was net zo gevaarlijk als dat van een soldaat, dacht ze. Toch zou ze nooit terug willen naar het leger, zelfs niet als dat zou kunnen. Als soldaat had ze blindelings bevelen opgevolgd, was ze ten strijde getrokken zonder zich ooit af te vragen waarom. Nu had ze een doel, net als de bemanningsleden van de Lorelei en de soldaten die haar waren gevolgd naar de Archipel. Zij zouden samen het regime verslaan en de bewoners van de Republiek bevrijden. Pas als dat was gelukt, konden ze denken aan een ander leven, aan een nieuw bestaan. Tot het zover was, moesten ze vechten, keer op keer hun leven wagen en accepteren dat elke confrontatie met het leger de dood kon betekenen.

Ondertussen gingen de bewoners van de Amsterdamse Archipel rustig hun gang, alsof hun stad in het water niet was overlopen door Senna's rebellenleger en een steeds grotere groep vluchtelingen. Oude mannen roeiden ook vandaag weer langs de loopbruggen op zoek naar nuttige giften van de zee: drijfhout om in de winter mee te stoken of plastic flessen om regenwater

mee op te vangen. Soms vonden ze iets wat waardevol was. Rubberlaarzen die niet lek waren bijvoorbeeld of een rol touw.

Zittend op een schommelende loopbrug tussen de geraamtes van twee verlaten flatgebouwen genoot Senna van de rust en de schoonheid van de stad. Dions stad. Ze glimlachte in zichzelf. Dankzij de jonge rebel was ze vorige zomer niet verdronken in de Nieuwe Zuiderzee toen ze tijdens een storm uit een zeppelin was gesprongen. Hij had haar veel verteld over de stad waar hij was geboren. En hij had gelijk: het was hier prachtig. Veel mooier dan ze ooit had kunnen bedenken.

Ze rekte zich uit. Een moment genieten van de rust. Geen nerveuze lijfwachten die haar constant volgden. Niemand die haar lastigviel met moeilijke vragen waarop ze geen antwoord had, onzinnige smeekbedes die ze niet kon inwilligen of plannen die ze niet wilde uitvoeren. Ze trok haar benen op, legde haar kin op haar knieën en probeerde niet te denken aan wat ze allemaal moest doen vandaag.

Aan de overkant van het binnenmeer lag haar hoofdkwartier te stralen in het water. Op de marmeren trap treden voor de ingang stonden haar lijfwachten druk met elkaar te praten. Ze waren natuurlijk naar haar op zoek. Ze had zich stiekem uit de voeten gemaakt, zodat ze even alleen kon zijn om tot rust te komen. Dom, misschien, aangezien ze al vijf keer ternauwernood was ontsnapt aan een moordaanslag. Toch genoot ze van dit moment van rust en stilte om zich heen. Straks zou ze teruggaan en zich verontschuldigen. Nu nam ze even tijd voor zichzelf. Hier dreigde geen gevaar.

Een mager kind met een waaier van pluizig wit haar rende over de vermolmde planken van de loopbrug, een roze emmer in haar hand, gevolgd door een man met een markante kop en dikke grijze lokken: Dions nichtje Leonieke en Donny, hun opa.

‘Doe eens rustig,’ riep Donny, maar Leonieke keek niet om, huppelde verder tot ze plotsklaps bleef staan, plat op haar buik

ging liggen en haar emmer aan een dik touw in het zoute water liet zakken. 'Kijk, opa,' schalde haar hoge stem over het water, 'een heleboel krabben!'

Puffend bleef hij staan. 'Doe je voorzichtig?'

'Jahaa, ik heb veel vaker krabben gevist. Dat kan ik best, hoor.' Haar stem haperde. 'Ook zonder Joey.'

Hij ging naast haar zitten en legde een arm om haar frêle schouders, zonder iets te zeggen. Allebei keken ze naar het oosten, waar aan de andere kant van de Nieuwe Zuiderzee Fort Zwolle lag, het oord waar niemand naartoe wilde. Daar zat Di-
ons broertje Joey opgesloten, als de geruchten klopten.

Op dat moment sprong Leonieke op en zwaaide naar Senna. Ze liet haar emmer vallen en holde over de glibberige planken op haar af. Op een meter afstand bleef ze staan en zette haar handen in haar zij. 'Wanneer ga je Joey halen?'

Net als al die vorige keren had Senna geen antwoord. 'Nog niet. Zo snel mogelijk.'

'Dat zeg je altijd.'

'Geduld,' zei Senna. 'Heb je al genoeg krabben gevangen voor het avondeten? Of moet je opa alles alleen doen?'

Leonieke hupte van het ene magere beentje op het andere, duidelijk niet overtuigd. 'Hoeveel soldaten heb je nodig om de president dood te maken?'

'Nou, nou, wat is dat voor bloeddorstige praat.' Donny kwam aanlopen met de roze emmer in zijn hand. 'Senna weet wat ze doet. Beter dan jij en ik. Kom, lieverd, die krabben klimmen niet uit zichzelf in je emmertje.'

Met een knipoog nam hij Leonieke mee. Al snel lokte ze de ene na de andere krab in haar emmer.

'Senna?'

Ze schoot overeind. 'Joh, Leopold. Je laat me schrikken. Ik hoorde je niet aankomen.'

Ondanks zijn zware bouw was haar adjudant bijzonder licht-

voetig. Hij hurkte bij haar neer en wees naar de opgewonden militairen in haar hoofdkwartier. 'Daarom moet jij ook niet alleen rondlopen. Als je mij niet eens hoort aankomen, maak je het de volgende huurmoordenaar heel gemakkelijk.'

'Ja, dat weet ik. Soms heb ik dit gewoon even nodig.'

Leopold zei niets. Hij kende haar goed genoeg om te weten dat ze af en toe even alleen wilde zijn.

'Hebben ze me nodig?' vroeg ze.

'Ja, daarom kom ik je halen. Er is net een schip vluchtelingen aangekomen in de noordelijke haven.'

'Bekenden?'

'Nee.'

'Huurmoordenaars?'

'Op het oog niet, maar dat hebben we eerder gedacht.'

'Je zou zeggen dat het serpent van haar fouten leert,' zei ze. 'Oké, ik ga met je mee.'

Gehaast liep ze voor hem uit, de hoek om, door een poort, een loopbrug over naar haar hoofdkwartier. Toen ze bijna bij de marmeren trap was, zag ze in een ooghoek een rank bootje met een felrode boeg pijlsnel door het water klieven: recht op hen af. Ze greep Leopolds arm. 'Wie is dat? Eén van ons?'

'Zo te zien wel. Waar is die gek mee bezig?'

Met een luid gekraak voer de kleine boot dwars door de loopbrug heen. De planken spatten uiteen. Leopold vloekte, sloeg zijn armen om haar heen en duwde haar tegen zijn brede borst. Er klonk een oorverdovend gekraak, Senna voelde een harde klap tegen haar rug, klemde zich aan Leopold vast, kneept haar ogen dicht. Nog een dreun en ze knalde met haar achterhoofd tegen iets hards en de wereld verdween in een chaos van zout water en pijn.